

Stilling lige over for Krigsbestyrelsen er en anden, og for dens Vedkommende tror jeg, at Opfattelsen af disse Forhold er korrekt. Værede Medlemmer saavel som jeg selv kunne have en Mening om, hvad de vilde have eller ikke have stemt for, hvis de havde været Medlemmer af Kommunalraadet; men jeg tror ikke, at det kan siges, at Kommunen har gjort Noget, som her bør kaldes mindre vel overveiet og fornuftigt, naar den har gjort, hvad dens Bestyrelse anser for rigtigt for den selv, og naar dette tillige er i Statens og Garnisonens Interesse.

Ville: Da det foreliggende Lovforslag i det Hele angaar en Sum af 600,000 Rbd., og da kun de 156,000 Rbd. af denne Sum skulle anvendes til almindelige kommunale Foretagender, saafom Anlæg af Gader og en Viadukt, Brolægning og Opførelsen af et Epidemilokale m. v., medens den alteses overveiede Del, nemlig to Trediedele af Summen, er bestemt til Oprettelsen af forskjellige militære Etablissementer for Garnisonen i Aarhus, saa vil det næppe være muligt overhovedet at indlade sig paa denne Sags Behandling uden at komme til at streife ind paa det omtalte Garnisonsspørgsmaal. Efter de Bemærkninger, som ere faldne fra den høitærede Formand, skal jeg imidlertid søge at holde de Bemærkninger, som jeg derom kunde have at fremsføre, indenfor saa snevre Grændser, som jeg overhovedet tror det muligt, og disse Bemærkninger vilde da væsentlig komme til at gaa i samme Retning som de, der bleve fremsatte af det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgkreds (Octavius Hansen). Jeg maa tilstaa, at naar man ser Sagen alene fra Statens Standpunkt, og endnu mere naar man ser den alene fra et krigsministerielt Standpunkt, saa kan man ikke lade end beundre den Energi og Dygtighed, det Underhandlingstalent, hvormed det er lykkedes at faae et stort Antal Kommuner i Landet til at paatage sig særdeles betydelige Offre, for derved at bevare den Garnison, som de nu have; men naar man vil stille sig paa et noget mere almindeligt Standpunkt, og naar man vil erindre, at Kommunen ikke er en Staten modsat Institution, men at Kommunerne bestaa af de samme Borgere som den, der høre til Staten, saa forekommer det mig, at det Indtryk, man modtager, bliver i en væsentlig Grad forskjelligt. Nu vil jeg villig indrømme den høitærede Krigsminister, at sørend der foreligger en suldstændig dokumenteret Fremstilling af denne Sag, vil det ikke være muligt at fælde nogen sikker Dom besangaaende, men det er dog ikke let tænkeligt, at man skulde have fulgt denne Sags Historie og set, hvad der derom er fremkommet offentligt, uden at man derigennem maa have modtaget et meget bestemt foreløbigt Indtryk, og det Indtryk, som jeg har modtaget, er da dette, at ihvortel Kommunerne bør være selvstændige, og

at altsaa deres Dom om, hvad der rammer deres Bedste, for saa vidt bør respekteres, saa staaar det dog for mig som overordentlig tvivlsomt, om ikke Kommunerne i Landet ved at gaa ind paa de Fordringer, som Krigsministeriet har stillet, have „betalt deres Fløite for dyrt.“ Det er ikke blot det, at der bliver paalagt disse Kommuner meget store pekuniære Offre, saa store, at det turde være tvivlsomt, om de private Borgere ville af Garnisonen ved de deraf følgende Fordere, nemlig en forøget Befolkning, en større Omsetting osv., høste et Udbytte, som kan siges at staa i Forhold til de Byrder, som Kommunen paatager sig. Men der er ogsaa den store Uligged ved Sagen, at imedens Kommunerne ere bundne, er Krigsministeriet frit, og hvad angaar den Garant, som Kommunerne skulde have gjennem den lovgivende Magts Respekt for en indgaaet Overenskomst, da er dette en overordentlig usikker Pille til bygge paa. Allerede den Bemærkning, som i Dag er falden f. Ex. fra det ærede Medlem for Beile Amts 2den Valgkreds (Berg), synes at maatte gjøre det klart for de Kommuner, som ere gaaede ind paa, hvad der fordres, at deres Sag staaar alt andet end betryggende for Fremtiden. Derksom Bevarelsen af Garnisonen, som de have kjøbt med saa store Opoffrelser, til enhver Tid skal være afhængig af den lovgivende Magts Samtykke, saa er der allerede derved indbragt en stor Usikkerhed, men skal det oven i Kjøbet være igjennem Finantsloven, at Bestemmelsen om, hvor Garnisonen skal være eller ikke være, skal tages, saa tror jeg rigtignok, at de Kommuner, som ere gaaede ind paa at udrede saa store Midler til Kaserner osv., saare let ville komme til det Resultat, at hvis de ikke ville gjøre endnu større Opoffrelser, saa miste de Udbyttet af de Opoffrelser, som de allerede have gjort. Med al Respekt for den kommunale Selvstændighed tror jeg saaledes, at vi her ogsaa have nogen Opfordring til at overveie det Spørgsmaal, om Kommunerne have baaret sig rigtigt og fornuftigt ad ved at indgaa saa store Forpligtelser, og om vi end ikke ville komme til absolut at negte den Begjæring, som er fremsat for os om at approbere Laanet — det er jo ogsaa kun en vis indirekte Form, hvor igjennem vor Udtalelse kræves, nemlig bag et Spørgsmaal om Stempelsfrihed — saa tror jeg dog, at vi ikke bør tilbageholde Udtalelsen af den Anskuelse, at Garnisonskommunerne have været altfor begjærlige efter at sikre sig en formentlig Fordel, og at de have tvøet altfor ilde om deres Nabokommuner med Hensyn til den Konkurrence, som de vilde stille imod dem, samt at de have ladet sig noget dupere af en energisk og talentfuld Underhandler, som har vidst at spille Nyborg ud imod Svendborg, Svendborg imod Odense, Aarhus imod Viborg og Viborg imod Aalborg, eller som kort sagt har faaet Interesserne til at staa saaledes imod hinanden, at